Euroopan talous- ja sosiaalikomitean lausunto aiheesta ”Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelma”

[COM(2017) 294 final]

(2018/C 129/08)

Esittelijä: **Antonello PEZZINI**

Toinen esittelijä: **Eric BRUNE**

Lausuntopyyntö	7.6.2017
Oikeusperusta	Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 304 artikla
Vastaava elin	neuvoa-antava valiokunta ”teollisuuden muutokset” (CCMI)
Hyväksyminen CCMI:ssä	16.11.2017
Hyväksyminen täysistunnossa	7.12.2017
Täysistunnon nro	530
Äänestystulos	133/2/5
(puolesta / vastaan / pidättyi äänestämästä)	

1. **Päätelmät ja suositukset**

1.1 Euroopan talous- ja sosiaalikomitea kannattaa voimakkaasti sitä, että käynnistetään Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelma (European Defence Industrial Development Programme, EDIDP), jossa tavoitteena on luoda yhteisen puolustuksen yhteentoimiva ja yhdennetty järjestelmä – mikä on mitä kiireellisin tehtävä, kun otetaan huomioon nykyinen geopoliittinen tilanne – vahvistamalla Euroopan puolustusteollisuuden strategista riippumattomuutta ([1]) ja kehittämällä vahva yhteinen teollinen ja teknologinen perusta.

1.2 ETSK pitää olennaisen tärkeänä sitä, että otetaan käyttöön uudenlainen lähestymistapa, jossa pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY/PESCO) kehys nähdään Lissabonin sopimuksen keskeisenä mekanismina, joka kykenee toimimaan poliittisen ajatushautomon tavoin ”puolustuksen Eurooppaa” rakennettaessa. Näin voidaan edistää Euroopan unionista tehdyn sopimuksen (SEU) 42 artiklan 6 kohdan ja 46 artiklan sekä sopimusten pöytäkirjan N:o 10 mukaisia jäsenvaltioiden valmiuksia ja sitoumuksia.

1.3 Komitea katsoo, että ainoastaan ”osallistava ja kunnianhimoinen” ([2]) pysyvä rakenteellinen yhteistyö, jonka puitteissa kyetään määrittämään luettelo vaatimuksista ja velvoittavista sitoumuksista, voi käynnistää prosessin niin, että päästään eroon kysynnän ja tarjonnan pirstoutumisesta ja luodaan vähitellen avoimet ja läpinäkyvät eurooppalaiset markkinat.

1.4 ETSK katsoo, että Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelmaa koskeva asetus tulee sisällyttää yhteiseen strategiseen teollisuuspoliittiseen näkemykseen, joka mahdollistaa eurooppalaisten tuottajien ja käyttäjien todellisen yhdentymisen siten, että vähintään kolme jäsenvaltiota osallistuu rahoitettuihin hankkeisiin ja tuotteiden ja palvelujen hankintoihin.

1.5 ETSK kannattaa voimakkaasti ajatusta siitä, että tarvitaan jäsenneltyä Euroopan tason vuoropuhelua – Naton kanssa synergiassa toimien ja koordinoiden ([3]) – sekä puolustusministerineuvosto, joka kykenee tarjoamaan pitkäjänteistä poliittista ohjausta sekä foorumin neuvotteluja ja todellisten eurooppalaisten päätösten tekemistä varten.

1.6 ETSK katsoo, että EDIDP:n hallinnon on pystyttävä määrittelemään yhteisiä ja konkreettisia tavoitteita. Tätä varten ohjelma tarvitsee

— teollisuusalan asiantuntijoista koostuvan neuvoa-antavan komitean, jonka tehtävänä on määritellä työohjelmaan sisällytettävät ensisijaiset tavoitteet, sekä hallintokomitean, johon jäsenvaltiot osallistuvat.

([1]) EUVL C 288, 31.8.2017, s. 62
([2]) Ks. 22.–23. kesäkuuta 2017 kokoontuneen Eurooppa-neuvoston päätelmät.
([3]) Ks. 8. heinäkuuta 2016 annettu yhteinen julistus.

1.7 Asetuksella olisi varmistettava

— asianmukainen maantieteellinen tasapaino Euroopan maiden välillä

— pienten yritysten merkittävä osallistumisosuus

— Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan piirissä työskentelevien epävarman tilanteen päättyminen EU-rahoituksen validiuden varmistamiseksi

— sosiaali- ja ympäristönormien noudattaminen erityisesti ekologiseen suunnitteluun ja työsuhdeturvaan liittyen ([4]) alan osaamisen turvaamiseksi

— EU:n kaikkien yritysten avoimet mahdollisuudet osallistua Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelmaan niiden sijaintipaikasta ja koosta riippumatta.

1.8 ETSK on samaa mieltä siitä, että EDIDP-toimissa olisi painotettava tuotteiden ja palvelujen kehittämistä sekä prototyyppivalmistusta.

1.9 ETSK pitää eurooppalaisen puolustuksen yhteisten puitteiden laatimisen edellytyksenä sitä, että kehitetään **laaja eurooppalainen puolustus- ja turvallisuuskulttuuri** täyden merkityksen antamiseksi Euroopan kansalaisuudelle.

2. **Johdanto**

Pyrkimys yhteiseen eurooppalaiseen puolustukseen on ollut Euroopan yhdentymisen historiassa toistuva mutta äärimmäisen arkaluonteinen aihe.

2.1 Ensimmäinen yritys – Euroopan puolustusyhteisön perustamishanke vuodelta 1954 – päätyi epäonnistumiseen 30. elokuuta 1954. Toinen yritys oli vuonna 2000 käynnistetty yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka, jota seurasi Euroopan puolustusviraston (EDA) perustaminen vuonna 2004. Seuraava toimenpide oli EU:n globaalisstrategian ([5]) laatiminen ja viimeisin EU:n ja Naton vuonna 2016 antama yhteinen julistus ([6]).

2.2 Sen lisäksi, että puolustusteollisuusalan jatkokehittäminen synnyttää merkittäviä etuja Euroopan talouden kannalta, se voi olla – mikäli sitä hallinnoidaan kaukonäköisesti – sellaisen yhä laajemman ja tarkoituksenmukaisemman vision kulmakivi, jossa tavoitteena on aidosti eurooppalaisen puolustuksen luominen.

2.3 Hidas mutta välttämätön prosessi pääsemiseksi eroon maakohtaisesta puolustusnäkemyksestä, joka on ristiriidassa muun muassa sen kanssa, että maailmassa on vahvoja poliittis-sotilaallisia yhteenliittymiä, ja joka on tuonut esiin Euroopan haurauden ja poliittisen heikkouden, voi saada sopivasti vauhtia Euroopan parlamentin ja neuvoston aloitteesta, joka komission toimien kautta voi edistää Euroopan puolustusteollisuutta ja puolustusmateriaalimarkkinoita.

2.3.1 Euroopan puolustusteollisuusalalla – joka ymmärretään EU:n jäsenvaltioiden ase- ja poliisivoimille sekä turvallisuusjoukoille hyödykkeitä ja palveluja kehittävän, valmistavan ja toimittavan teollisuuden kokonaisuudeksi – on monia eri näkökohtiin liittyviä erityispiirteitä: teknologiset muutokset alkaen massadatan sekä itseohjautuvien ajoneuvojen ja laitteiden käytöstä aina tekoälyyn saakka ovat muuttamassa perusteellisesti puolustuksen ja turvallisuuden luonnetta ja ominaispiirteitä, millä on merkittävä vaikutus Euroopan teollisuuteen.

2.3.2 EU:n talouden näkökulmasta: puolustusteollisuus, jonka vuotuinen liikevaihto on 100 miljardia euroa ja joka työllistää 1,4 miljoonaa korkeasti koulutettua työntekijää ([7]), on EU:ssa yksi johtavista taloudenaloista, jolla on merkittäviä heijastusvaikutuksia muihin aloihin, kuten elektroniikka-, ilmailu-, laivanrakennus-, avaruus- ja teknisten tekstiilien alaan.

2.3.3 Teknologian näkökulmasta: Ala on jatkuvasti teknologisen kehityksen kärjessä ja vahvistaa siten EU:n kilpailukykyä, sillä se synnyttää huippuosaamiseen perustuvia spin-off-yrityksiä. Tällaisia yrityksiä on tuettava siviilialan teknologioiden integroimiseksi monimutkaisiin järjestelmiin, jotka mukautuvat puolustusalan erilaisiin erityistarpeisiin.

([4]) ISO 14000 ja ISO 18000, ISO14006 ja ISO 45001, ISO 14006.
([5]) Euroopan unioni, Shared Vision, Common Action, kesäkuu 2016, https://europa.eu/globalstrategy/sites/globalstrategy/files/eugs_review_web.pdf
([6]) Yhteinen julistus, Varsova, 8. heinäkuuta 2016, http://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_133163.htm
([7]) Euroopan avaruus- ja puolustusalan yhdistys (Aerospace and Defence Industries Association of Europe), 2017.

2.3.4 Sisämarkkinoiden näkökulmasta: puolustusmateriaalimarkkinat on perinteisesti jätetty EU:n sisämarkkinoiden kehittämisen ulkopuolelle, ja kansallisten ohjelmien eriyttämien 27 markkinan säilyttäminen on ollut esteenä mittakaavaedun hyödyntämiselle tuotannossa ([8]).

2.3.5 Kysynnän näkökulmasta: Puolustusteollisuuden ala on huomattavassa määrin riippuvainen yksittäisten jäsenvaltioiden kysynnästä ja niiden kansallisista talousarvioista. Puolustusbudjetit ovat supistuneet Euroopan unionissa viimeksi kuluneen vuosikymmenen aikana noin kahdella miljardilla eurolla vuodessa, ja EU-27:n jäsenvaltiot investoivat puolustukseen keskimäärin 1,32 prosenttia bruttokansantuotteestaan.

2.3.6 Strategisesta näkökulmasta: jos EU:n edellytetään takaavan asianmukainen turvallisuustaso omille kansalaisilleen ja yrityksilleen, turvaavan alueellinen koskemattomuus rajoillaan ja huolehtivan velvollisuuksistaan maailmassa, sen on turvattava uskottavat puolustusvalmiudet varmistamalla asianmukainen strategisen riippumattomuuden taso sekä teknologinen ja teollinen kehitys, jolla on yhteinen eurooppalainen perusta.

2.4 Vaarana on myös, että nykyinen tilanne heikentää EU:n kykyä vastata uusiin turvallisuushaasteisiin sen johdosta, että laitteet vanhenevat yhä nopeammin ja varusteiden kustannukset kohoavat ([9]).

2.4.1 Puolustukseen tehtävät kokonaisinvestoinnit EU:n alueella ovat nykyisin alle puolet Yhdysvaltojen investoinneista.

2.5 Vaikka Euroopan puolustusteollisuus on ainakin osittain kyennyt korvaamaan kotimaisten tilausten vähenemisen viennin avulla ja maailmanlaajuistamalla tuotantoa ja myyntiä, puolustuspolitiikan jatkuva hajautuminen on johtanut tehottomuuteen ja epäkohtiin, jotka ovat yhä helpommin havaittavissa. Kyse on seuraavista seikoista:

— mittakaavaetujen menetys

— tuoteyksikkökohtaisten kustannusten jatkuva kasvu

— yritysten välisen kilpailun puuttuminen tuotantomaissa

— toisistaan poikkeavat teknis-normatiiviset standardit

— hitaampi innovointinopeus

— kasvava teknologinen kuilu suhteessa johtaviin yrityksiin EU:n ulkopuolella

— suuri riippuvuus ulkomaisista tavarantoimittajista.

2.6 Tämä tilanne uhkaa myös heikentää EU:n kykyä vastata uusiin haasteisiin, kun otetaan huomioon suhteellisen vähäiset menositoumukset yhdessä kansallisten politiikkojen koordinoinnin vähäisyyden kanssa.

2.6.1 Lisäksi 80 prosenttia puolustusalan julkisista hankinnoista on edelleen täysin kansallisia, mistä aiheutuu luonnollisesti päällekkäisyydestä johtuvia kustannuksia.

2.7 Euroopan maiden asevoimat ovat integroituneet hyvin pitkälle operatiivisella tasolla ja niillä on pitkä kokemus yhteistyöstä, mutta ne muodostavat edelleen 27 täysin erillistä rakennetta puhtaasti kansallisine tukipalveluineen, vaikka ne hyödyntävät yhä useammin erilaisia aloitteita, jotka liittyvät voimavarojen yhdistämiseen ja yhteiskäyttöön (pooling and sharing) ([10]).

2.8 Useissa EU:n globaalistrategiaa käsittelevissä asiakirjoissa on asetettu seuraavat viisi erityistä tavoitetta, jotka ovat erityisen merkittäviä Euroopan puolustuksen kannalta:

1) Varmistetaan sotilaalliset voimavarat kaikilla osa-alueilla (full-spectrum): maalla, ilmassa, avaruudessa ja merellä.

2) Huolehditaan teknisistä ja teollisista keinoista hankkia itsenäisen toiminnan edellyttämät sotilaalliset valmiudet ja ylläpitää niitä.

3) Investoidaan kauko-ohjattuihin ilma-aluksiin.

([8]) SWD(2017) 228 final, kohta 2.2.
([9]) Ks. kohta 9.
([10]) Ks. esim. Eurofighter Typhoon- tai A400M-ohjelmat.

4) Investoidaan satelliittiviestintään, itsenäiseen pääsyyn avaruuteen ja Maan jatkuvaan havainnointiin.

5) Annetaan jäsenvaltioille voimavarat puolustautua kyberuhkia vastaan ja tuetaan niitä tässä.

2.9 Aloitepaketilla, johon sisältyy ehdotus asetukseksi Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelman perustamisesta sekä ehdotus EU:n puolustusrahastosta, jonka varoista on tarkoitus tukea investointeja puolustustarvikkeiden ja -teknologioiden yhteiseen tutkimus- ja kehittämistyöhön, pyritään käynnistämään prosessi puolustus- ja turvallisuusalan uudistamiseksi siinä tarkoituksessa, että

— vahvistetaan yhteistyötä jäsenvaltioiden välillä ja luodaan uusia yhteistyöohjelmia

— poistetaan esteet kansallisten markkinoiden väliltä

— autetaan Euroopan puolustusteollisuutta parantamaan kilpailukykyään

— edistetään yhteisvaikutuksia siviili- ja sotilasalan tutkimuksen välillä

— kartoitetaan aloja, jotka voivat osaltaan vahvistaa Euroopan puolustusvoimavaroja – esimerkkeinä energia, avaruus ja kaksikäyttöteknologia.

2.9.1 Jotta voidaan vastata alan maailmanlaajuisiin haasteisiin, on kehitettävä Euroopan puolustusviraston mahdollisuuksia kartoittaa yhteisiä operatiivisia toiminta-aloja, joita voidaan esittää jäsenvaltioille päätettäväksi.

2.10 Joulukuun 15 päivänä 2016 kokoontunut Eurooppa-neuvosto pyysi komissiota ”esittämään vuoden 2017 ensimmäisellä puoliskolla ehdotuksia EU:n puolustusrahaston perustamiseksi liittäen siihen rahoituslähde jäsenvaltioiden yhteisesti sopimien voimavarojen yhteistä kehittämistä varten” ([11]). Ulko- ja puolustusministerien yhteisen neuvoston istunnon yhteydessä maaliskuussa 2017 Eurooppa-neuvosto kehotti antamissaan päätelmissä perustamaan sotilaskriisinhallinnan suunnittelu- ja toteutusvoimavaran (MPCC) sekä uuden rakenteen, jotta voidaan parantaa EU:n valmiuksia reagoida entistä nopeammin, tehokkaammin ja yhtenäisemmin.

2.11 Kesäkuun 22.–23 päivänä 2017 kokoontunut Eurooppa-neuvosto sopi tarpeesta käynnistää osallistava ja kunnianhimoinen pysyvä rakenteellinen yhteistyö (PRY/PESCO), jota täydennetään yhteisellä luettelolla vaatimuksista ja velvoittavista sitoumuksista, noudattaen täysin SEU-sopimuksen 42 artiklan 6 kohtaa ja 46 artiklaa sekä sopimusten pöytäkirjaa N:o 10, ja jossa otetaan huomioon jäsenvaltioiden kansallinen puolustussuunnittelu sekä asianomaisten jäsenvaltioiden Naton ja YK:n kanssa sopimat sitoumukset ([12]).

2.12 Euroopan parlamentti (EP) puolestaan on edelleen kehottanut vahvistamaan EU:n jäsenvaltioiden välistä puolustusyhteistyötä sekä panemaan Lissabonin sopimuksen täysimääräisesti täytäntöön turvallisuuden ja puolustuksen osalta. Euroopan puolustusunionista 22. marraskuuta 2016 antamassaan päätöslauselmassa ([13]) EP kannustaa Eurooppa-neuvostoa ”johtamaan Euroopan puolustusunionin vaiheittaista rakentamista” ja antamaan taloudellisia lisäresursseja sen toteuttamisen varmistamiseksi.

2.12.1 Euroopan parlamentti on myös korostanut, että Euroopan mailla on oltava uskottavat sotilaalliset valmiudet, ja kannustanut jäsenvaltioita lisäämään yhteistyöponnistelujaan. Se on toistanut kehotuksensa sotilaallisten tarpeiden järjestelmälliseen koordinoimiseen harmonisoidussa suunnitteluprosessissa, jota koordinoitaisiin Naton puolustussuunnitteluprosessin kanssa ([14]).

2.13 Komitealla puolestaan on ollut tilaisuus ottaa useaan otteeseen kantaa puolustuspolitiikkaan ([15]), ja se on kehottanut ”ottamaan mittavan laadullisen askeleen puolustusalan eurooppalaisessa yhteistyössä” ([16]).

([11]) Ulkoasiainneuvoston päätelmät, 15. marraskuuta 2016.
([12]) Ks. alaviite 2.
([13]) http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2016-0435+0+DOC+XML+V0//FI
([14]) http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2012-0456+0+DOC+XML+V0//FI
([15]) EUVL C 288, 31.8.2017, s. 62; EUVL C 67, 6.3.2014, s. 125; EUVL C 299, 4.10.2012, s. 17; EUVL C 100, 30.4.2009, s. 114; EUVL C 100, 30.4.2009, s. 109
([16]) EUVL C 288, 31.8.2017, s. 62

3. **Euroopan komission ehdotus**

3.1 Euroopan komissio ehdottaa, että perustetaan Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelma, jolle osoitettaisiin 500 miljoonan euron määräraha tammikuun 1. päivän 2019 ja joulukuun 31. päivän 2020 väliseksi ajaksi ja jonka tavoitteina olisi

— EU:n puolustusteollisuuden kilpailukyvyn ja innovointikapasiteetin vahvistaminen tukemalla toimia niiden kehittämisvaiheessa ja edistämällä kaikenlaista innovointia

— yritysten välisen yhteistyön optimoiminen tuotteiden ja teknologioiden kehittämisessä

— tutkimus- ja kehitystoiminnan tukeminen erityisesti, kun kyse on tutkimustulosten kehittämisestä

— kannustaminen yritysten väliseen yhteistyöhön päällekkäisyyksien ja hajanaisuuden vähentämiseksi ja mittakaavaetujen aikaansaamiseksi.

3.2 Unionin rahoitustuki annetaan avustusten, rahoitusvälineiden tai julkisten hankintojen muodossa, jotta voidaan tukea tuotteiden, komponenttien ja teknologioiden suunnittelua, teknisten eritelmien määrittelyä, prototyyppien luomista, testaamista, hyväksymistä ja sertifiointia.

3.3 Ehdotettujen tukikelpoisuuskriteerien mukaan yhteistyöehdotusten on koskettava vähintään kolmea yritystä kahdessa eri jäsenvaltiossa. Rahoitusosuudet on rajattu 20 prosenttiin toiminnan kokonaiskustannuksista prototyyppien kehittämisessä; kaikissa muissa tapauksissa kustannukset voidaan rahoittaa kokonaisuudessaan.

4. **Yleistä**

4.1 ETSK on tyytyväinen aloitteisiin, joilla pyritään vastaamaan tuleviin haasteisiin ja varmistamaan kansalaisten turvallisuus, kyberturvallisuus mukaan luettuna, vahvistamalla Euroopan puolustusteollisuuden strategista riippumattomuutta ja kehittämällä vankka yhteinen teollinen ja teknologinen perusta.

4.2 Komitea kannattaa voimakkaasti sitä, että ehdotetulla asetuksella käynnistetään Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelma. **Tämä on ensimmäinen askel, jota on täydennettävä ja vahvistettava** siihen osoitettujen varojen osalta yhteisen puolustusjärjestelmän toteuttamiseksi erityisesti tutkimus- ja kehitystoiminnan alalla, mikä nykyinen geopoliittinen tilanne huomioon ottaen on mitä kiireellisintä.

4.3 ETSK katsoo, että on aika luoda todelliset, kattavat, tehokkaat ja kilpailukykyiset **EU27:n eurooppalaiset puolustusalan sisämarkkinat**, joilla on seuraavat ominaisuudet:

— entistä avoimemmat markkinat, jotka ovat myös standardien, teknisten eritelmien ja EY-vaatimustenmukaisuuden osalta pilkkoutumattomat

— raaka-aineiden entistä parempi saatavuus

— pienille ja keskisuurille yrityksille annettava erityinen tuki

— rahoituksen ja tietojen saannin sekä muille markkinoille pääsyn helpottuminen

— tehtävien voimakas erikoistuminen

— energia- ja avaruusinfrastruktuurien tehokas hyödyntäminen

— rajojen suojelun parantaminen ja välttämätön meriturvallisuus

— ennakoiva toiminta yhteisen, koko EU:n jakaman vision edistämiseksi

— kestävä ja sosiaalisesti hyväksyttävä, epävarmojen työsuhteiden vastainen kehitys

— tuotantoketjujen keskinäisen vaihdon helpottuminen EU:n sisällä, koska yritysten välinen väliaikainen tuonti AEOS-toimijoita ([17]) varten on yksinkertaisempaa.

([17]) AEOS – valtuutettu talouden toimija, joka noudattaa asianmukaisia normeja, joiden avulla voidaan varmistaa kansainvälisen toimitusketjun turvallisuus.

4.3.1 ETSK on vakuuttunut siitä, että vain torjumalla Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan piirissä työskentelevien tilanteen epävarmuutta voidaan varmistaa se, että yritykset voivat saada uutta osaamista, ja mahdollistaa Euroopan puolustusalan teollisen kehittämisen ohjelmassa vahvistettujen tavoitteiden saavuttaminen.

4.4 Komitea katsoo, että EDIDP:n **määrärahat** ovat äärimmäisen suppeat ja että ohjelman tulisi voida hyötyä myös ESIR-rahaston tuesta, ”jotta työllisyysvaikutukset olisivat optimaaliset. Huomiota tulee kiinnittää myös turvallisuus- ja puolustusalojen kaksikäyttötekniikoihin, jotta voidaan tukea yhtenäisen, vahvan ja selkeämmin määritellyn Euroopan puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan (EDITB) luomista ([18])”

4.5 Lisäksi ETSK pitää esitettyjä kelpoisuuskriteerejä riittämättöminä varmistamaan, että **toimien teknologisella ja teollisella perustalla on todellinen eurooppalainen ulottuvuus**. Olisi vaadittava vähintään kolmen itsenäisen yrityksen osallistumista **vähintään kolmesta** eri jäsenvaltiosta pienyrityksistä koostuvien käyttäjäryhmien lisäksi.

4.5.1 Olisi myös varmistettava asianmukainen tasapaino Euroopan eri maiden välillä sekä pienten yritysten merkittävä osallistumisosuus.

4.6 ETSK toivoo EU:n rahoituksella varmistettavan, että kehittämistoiminta hyödyttää ensisijaisesti eurooppalaisia yrityksiä.

4.7 Komitea toivoo myös, että puolustukseen tarkoitettujen aseiden vientiä koskevat säännöt yhdenmukaistetaan EU:n tasolla Euroopan unionin kaikkien jäsenvaltioiden allekirjoittaman ja ratifioiman asekauppasopimuksen määräysten mukaisesti, jotta poistetaan mahdollinen eurooppalaisten yritysten välisen kilpailun vääristymisen syy, joka vaikeuttaisi pääsyä vientimarkkinoille.

4.8 Erityyppisten toimien osalta ETSK pitää olennaisen tärkeänä sitä, että torjutaan Euroopan puolustusteollisuuden henkilöstön työsuhteiden epävarmuutta. EU-rahoituksen tavoitteena on vahvistaa puolustuksen teollisen ja teknologisen perustan osaamista. Koska alan osaaminen riippuu työntekijöistä, on pitkäjänteinen ja turvattu yhteistyö työntekijöiden ja heidät työllistävien yritysten välillä välttämätöntä.

4.9 Sama koskee ETSK:n mukaan **hankkeiden valintaperusteita**, joihin on lisättävä seuraavat näkökohdat:

— ennakoidut työntekijöiden osaamisen määrälliseen ja laadulliseen vahvistamiseen liittyvät vaikutukset

— pienten ja keskisuurten yritysten osallistuminen hankkeen soveltuvuutta parantavana lisätekijänä

— sosiaali- ja ympäristönormien noudattaminen ([19]).

4.9.1 ETSK pitää tarpeellisena sopia, että pysyvissä ohjelmissa varataan tietty osuus (esim. 10 prosenttia) pienyrityksille suunnatuille pienimuotoisille hankkeille. Tämä mahdollistaisi kaikkien sellaisten tahojen tasapuolisemman osallistumisen ohjelmaan, jotka toimivat tuotteiden ja palvelujen teknisen ja innovatiivisen kehittämisen parissa puolustusalalla.

4.10 ETSK pitää komission täytäntöönpanovallan välttämättömänä täydennyksenä sitä, että EDIDP:n hallinto pystyy määrittelemään yhteisiä ja konkreettisia tavoitteita. Tätä varten ohjelma tarvitsee

— jäsenvaltioiden teollisuusalan asiantuntijoista koostuvan neuvoa-antavan komitean, jonka tehtävänä on ehdottaa ensisijaisia aiheita

— jäsenvaltioiden edustajista koostuvan hallintokomitean maantieteellisen tasapainon varmistamiseksi koko unionissa.

5. **Toteutettavat toimet**

5.1 Korostetaan eurooppalaisen puolustuksen merkittävää roolia Euroopan turvallisuusintressien suojelemisessa sekä tehtyjen kansainvälisten sitoumusten olennaista merkitystä demokratian ja oikeusvaltioperiaatteen kannalta.

5.2 Korostetaan puolustusvoimien valmiuksia ja ammattitaitoa, sillä kyseessä on ala, joka on perinteisesti edistänyt tutkimusta ja innovointia sekä toiminut yritystoiminnan ja talouden elpymisen veturina eurooppalaisessa tuotantojärjestelmässä.

([18]) ESIR, Euroopan strategisten investointien rahasto – ks. lausunto EUVL C 75, 10.3.2017, s. 57
([19]) Ks. alaviite 4.

5.3 Vahvistetaan tietoisuutta identiteetistä ja kuulumisesta Euroopan unioniin eri maiden kansalaisten jakamien yhteisten arvojen avulla.

5.4 Vahvistetaan Euroopan kansalaisten tietämystä ja tietoisuutta sotilasorganisaatiosta ja institutionaalisista puolustusalan toimista sekä suuren yleisön tukea niille.

5.5 Vahvistetaan kansalaisten tietämystä ja tietoisuutta puolustukseen käytettävien välineiden teknologiseen kehittämiseen liittyvistä toimista, jotka vaikuttavat suoraan kansalaisyhteiskuntaan ja maan kehitykseen, sekä suuren yleisön tukea tällaisille toimille.

5.6 Kehitetään uuden yhteisen lähestymistavan viestinnällistä ulottuvuutta, jotta eurooppalaisen viestinnän alalla on saatavilla yhä koulutetumpaa ja ammattitaitoisempaa henkilöstöä. Toimien on perustuttava ”arvioinnin ja koordinoinnin” johtavaan periaatteeseen, joka on kehitetty eurooppalaisen koordinointimenettelyn mukaan sopusoinnussa Naton kanssa.

5.7 Kyberturvallisuus ja -puolustus ovat sektoreita, joilla puolustusala on keskeinen toimija EU:ssa ja jotka ovat yhteydessä kybertoimintaympäristön – perinteisten sotilaallisten toiminta-alojen rinnalle tulleen uuden toimintakentän – syntymiseen.

Bryssel 7. joulukuuta 2017.

Euroopan talous- ja sosiaalikomitean
puheenjohtaja
Georges DASSIS